

Szakmai beszámoló
NTP-KTK-18-A-0002

A különböző képességű, tehetségű gyermekek közös cél érdekében tevékenykedésének az alkotás öröme mindig lehetőséget teremt. A projektben résztvevő gyermekek kiválasztásakor több tényezőt vettünk figyelembe, mind az enyhe értelmi fogyatékos, mind a kortárscsoportból jelentkező, ép intellektusú gyermekek körében. Tehetségazonosításra több alkalommal nyílt lehetőségünk, amikor saját iskolai közegükben figyelhettük meg a gyermekeket tevékenység közben, interaktív beszélgetés során, figyelve megjelenő reakcióikat a tehetséggondozó program elemeinek feltárása során. A szaktanárokkal történő beszélgetés, órai hospitálás, tehetségígéretekkel történő személyes beszélgetést követően került sor az éves munkához kiválasztott gyermekek megnevezésére, a csoport meghatározására. A gyermekek állapotát összegző szakértői vélemények átnézésére azért volt szükség, hogy az objektív mérő eljárásokkal beazonosított erősségekkel, illetve defektusokkal tisztában legyünk. A kognitív képességük, valamint pszichés háttér jellemzőjükről szóló információkkal lettünk gazdagabbak. Arra is figyelmet fordítottunk, hogy a tehetség ígérek mellett, a tanév folyamán jelen lévő társak inspirálóak, együttműködőek, segítőkészek legyenek, melyre a hospitálások keretében figyelhettünk fel. Akadt olyan vezéregyéniség, akire számíthattunk koordinátor szerepkörben, illetve munkavezetésben. A célcsoportunk tehát több szempontú megismerésnek megfelelően került kiválasztásra.

Bemutatkozás, ismerkedés keretében az értelmi fogyatékos gyermekek érdeklődésének felkeltése, bizalmuk elnyerése, személyiségük megismerése, igényeik és elvárásaik pályázati elemekkel történő összevetése volt. Beszéltünk a tanév során előforduló eszközrendszerről, alkotó technikákról, melyek iránt nagy érdeklődést mutattak. A csoport hierarchikus rendszerének feltérképezése is módunkban állt.

A találkozások alkalmával komplex művészeti fejlesztést kívántunk elérni, hiszen sort kerítettünk énekes, zenés foglalkozásra, hangszerismereti oktatásra, alkotó óráinkon az aláfestő zene mindig jelen volt tényleges kézműves foglalkozások során, mely a klasszikus vonaltól a mai modern zenéig sorakoztatta fel szerzők műveit, dalait. Lehetőségünk nyílt eközben a zene,

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

mint hangulatkeltő, és érzelmet befolyásoló elem rejtelseinek feltárására, a szöveg erejének, hatásának közvetett elemzésére, hangszerek hangjának azonosítására, s a jókedv fenntartására.

A mozgókép, mint történet feldolgozási technika, s tartalmi szempontból a másság, mint probléma azonosítására szolgált, a Rain man című film megtekintése, ahol a gyermekek beazonosíthatták a főhős problémáját, másságát, de láthatták, hogy ezzel együtt a tehetség nem vész el, csak felismerésére kell időt fordítani. Beláthatták, hogy a másik segítségével saját személyiségük is épül, hozzáállásuk változhat. Erkölcsi, konkrét tartalmi elemek megbeszélésére kerülhetett sor a film kapcsán, az üzenet értelmezésének sokszínűségét tapasztalhatták meg egymástól, az elhangzó megnyilvánulások kapcsán. A mozgókép, mint műfaj elemeinek feltárásakor a beállítás, kompozíció, színek, hangulati elemek elemzésére került sor.

A játék, mint hangulatkeltő, fejlesztő, kooperációt erősítő elem, a fejlesztő játékok kipróbálására, valamint saját játék készítése során jelent meg a tanévben.

Számos műalkotást és stílust elemeztünk technikai, hangulati oldalról megközelítve, kerekasztal beszélgetés formájában, ahol mindenki elmondhatta személyes véleményét, a belőle kiváltott érzelmeket, tetszést, vagy nem tetszést nyilváníthattak ki, mely elemző képességüket fejlesztette.

A különféle anyagok más – más szempontú megmunkálási lehetőségének megismertetése állt a tervezett foglalkozások anyagának megfelelően megvalósított alkotó munkák központjában, megtanultak a gyermekek a különböző mintázatok létrehozására alkalmas anyagokkal bánni, eltérő anyagminőségű alapokon dolgozni, megfigyelhették ugyanannak az anyagnak a viselkedését különböző viszkozitású felületen, az anyagok alakíthatóságáról szereztek ismereteket, s a megmunkáláshoz szükséges eszközök alkalmazásáról kaptak képet.

A munkadarabok kiválasztásakor nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy azok a nemiség, az ízlés, és életkori sajátosságból adódóan, mindenki számára vállalható produktum készülhessen, s hogy a technikai kivitelezés, alkotás igénye, kreativitás állhasson a foglalkozások középpontjában. A textilfelület kezelése, a papír, mint alap, mint plasztikus elem, mint felület, vagy hajtogatható alapanyag, a szobrok alapját képező, plasztikus, megmunkálható anyagok, vagy a kavics, a fa, a drót, mind az anyagmegmunkálási lehetőségek, felhasználhatóság sokszínűségét szolgálták. A tónusról, kontrasztokról beállításról és

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

kompozícióról, a ritmikusságról, szerkesztettségről, illetve esetlegességről tanultak. Mindez az alkotások sokszínűségét, a téma feldolgozásának sokoldalúságát eredményezte.

Dolgoztak egyénileg, vagy spontán, illetve burkoltan irányított formában szerveződött csoportokban, vagy teljesen közösen, ebből adódóan egyéni alkotásokat, és közös produktumokat létrehozva. A vezéregyéniségek irányító szerepét munkaszervező szereppé formáltuk át, mert konkrét feladattal bíztuk meg őket: felelősek lettek a munkadarab elkészüléséért, s a munkamegosztásért. Bevezettük a feladattervezést, mint előkészítő, vázlatalkotó elemet, hogy mindenki szót kapjon a csoportban. A feladatok lassan megfelelő szempontú felosztásra kerültek -olykor burkolt módon, tanári irányítással-, s indirekt módon tudatosult mindenkiben, hogy az egész nem létezik a részletek, töredékek nélkül, vagyis minden csoporttag ugyanolyan fontos a produktum létrehozása céljából, s a megsegítés nem a másik munkájának elvégzéséből áll.

A segítségadás jellege spontán módon alakult egymás közt, és sikeresen levetkőzték a tanári segítségkérés túlzó mértékét. Az év során megtanulták, hogy próbálkozni szükséges, hogy tévedni szabad, s nem minden az egyéni tökéletesség. A közös tevékenység, az együtt alkotott dolgok is lehetnek ugyanolyan értékesek, a csoport pozitív kiemelése épp oly erős értékelő hatású, mint adott esetben a név szerinti, egyéni mód. Persze a kész munkák részleteinek elemzésekor valójában minden résztvevő munkája közvetlenül is minősült. Adódott elmarasztalás a változó összetételű csoportok tagjai között, s persze a versenyszellem, a legszebb csoportmunka elérése továbbra is fennmaradt, de az *én* helyett a *mi* került középpontba, mely pozitívan hatott az egyénre, személyiségfejlesztő hatása nem maradt el. A csoportok nem voltak állandóak, vagyis egyszer ennek, másszor annak a jelenlétében kell a legtöbbet kihozniuk önmagukból, és aktuális csapatukból, ezért megértették, hogy a versengés a csoportok közt nem lehet mérőeszköz. A produktumok sem voltak sok esetben egyformák, mely az azonos anyagok, vagy technikák sokoldalú felhasználási lehetőségét hivatott alátámasztani, így ismételten nem volt mérvadó a csoportok közti versengés. Lassan megnyugodott a közösség ebből a szempontból is, ráadásul az átjárhatóság nem volt tiltott, így a csoporttagok is változhattak. Cél az lett, hogy bárkivel dolgozva is mindig a legjobbat nyújtsák, legtöbbet hozzák ki magukból, figyelve társaikra is.

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

A lap-book létrehozása, és az élmények digitális megörökítését követően, közös utómunka által készült, zenés mozgó és állóképekből mixelt bemutató film a képi összszegést, élménykifejezést szolgálta. A klipet az iskolai honlapon kértük elérhetővé tenni.

A foglalkozások, délutánok vezetéséhez megfelelő szakembereket biztosítottunk, s a szükséges eszközök, anyagok is rendelkezésre álltak. A résztvevő pedagógusok szaktudása, módszereiknek alkalmazása a pozitív megerősítésen alapuló, egyéniesített segítségadással megvalósuló önfeledt alkotást tette lehetővé. A gyógypedagógiai szakmai munka gyümölcsözőleg hatott a csoport alakulására, hiszen az érthető magyarázatok, szemléletes bemutatás, kellő mértékű és jellegű differenciált tanulásszervezési megoldások alkalmazása, s a folyamatosan jelen lévő érzékenyítés, mások hibái helyett a pozitívumok kiemelésének megtanításával az elfogadás a csoporton belül megvalósulhatott. A támogatásnak köszönhetően tanulóink igen sokféle tevékenység végzésével fedezhették fel az alkotás örömeibe, megismerhették a népi alkotó kultúra sokszínűségét, technikák kivitelezhetőségét, anyagok sokszínű felhasználhatóságát. Legfontosabb célkitűzéseink a sajátos nevelési igényű tanulók tehetségének kibontakoztatása, integráció elősegítése, a befogadás, inklúzió felé haladás, a hagyományok megismertetése, ápolása, alkotó technikák elsajátítása, mely a foglalkozások révén maradéktalanul megvalósult. A programok, rendezvények és foglalkozások által tevékenykedhettek, feltölthetők, kedvük szerint. A csoportélményben, valahová tartozás élményében részesülhettek, kommunikációjuk erősödött, problémamegoldó képességük és társas kapcsolataik fejlődtek. A közös produktumok létrehozása során, kooperációs téren is fejlődtek, megértették, hogy az egyén a közösség érdekeit miként kell, hogy szolgálja. Elért eredményeiket, önmagukhoz viszonyított fejlődésüket értékelhették a foglalkozások alkalmával, s a kiállítás keretében. Programjaink feszültségmentes légkörben zajlottak, a gyermekek érdeklődését elnyerte, kíváncsiságát felébresztette, a direkt és indirekt megismerés örömét átélhették, ismereteiket kreatív módon rögzíthették a digitalizáció térhódításának köszönhetően, gondolkodásuk, képi látásmódjuk is fejlődött. Tárgyi ismeretanyaguk bővült, tudásuk mélyült. A közös munka során ép társaik a pedagógustól látott és hallott ismeretátadási és munkamegosztási technikákat alkalmazták velük szemben, így az együttes tevékenység eredményességet hozott, ezáltal a segítő gyermekek befogadóbbá váltak, fogyatékkal élő társaik magabiztosabbá, így a gyerekek közti feszültség csökkent.

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

Az Európai Unióban, így Magyarországon is szem előtt kell tartani az antiszegregációs törekvéseket, mely szerint többek között elvárás, hogy az eltérő képességekkel, értelmi adottságokkal rendelkező tanulók is saját lakóhelyükhöz legközelebbi intézményben szerezhessék meg azt a tudást, amely a társadalomba való illeszkedésükhöz szükséges. Együtt tevékenykedni, tanulni viszont csak akkor lehetséges, ha a képességeknek megfelelő oktató – nevelő munka folyik egy intézményben. Képzett szakembereink segítségével a magyar gyógypedagógia tudomány nemzetközileg is elfogadott szemlélete az értelmileg sérült tanulókkal való foglalkozásaink során alkalmazásra került. Az, hogy az értelmileg sérült tanulók oktatása milyen formában valósul meg, ahhoz leginkább döntő a csoportot alkotó tanulók közti sajátosságok, egyéni képességek, adottságok figyelembe vétele, melyek miatt az egységesített „tömeges oktatás” ma már nem kivitelezhető, s szakmailag nem is elfogadott. A hangsúly az „egyéni” felé tolódott el, ami természetesen szemléletváltást igényelt.

A hagyományos oktatás elemeit, mely az ismeretközlésre alapoz, ahol a tanár az egyedüli döntéshozó, az ellenőr szerepét tölti be, míg a tanulók az információk passzív befogadójaként jelennek meg az oktatási folyamatban, s túlnyomóan verbális közvetítők útján ismerkednek meg a tananyaggal, csak igen ritkán alkalmaztuk a foglalkozásokon. Szükség azért volt esetenként arra, hogy a frontális tanítás módját alkalmazzuk, mert a feladat kiosztása ezt megkívánta, de igyekeztünk a nyitott tanítási formák eszköz és módszertanát használni, ami az előzőekkel szemben szakít a hagyományos ismeretközlő jelleggel. Pedagógiai munkánkat arra építettük, hogy a tanulók fokozódó önállósággal képesek legyenek saját tanulási folyamataikat irányítani. A differenciált – az egyéni készségeket, képességeket figyelembe vevő – teljesíthető tevékenység biztosította az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképessége, vagyis az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében. A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történt. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtotta, mentesítette a gyerekeket a frusztrációtól, szorongástól.

Történt tanulásszervezés szintjén létrejövő differenciálás, amikor érdeklődés szerint, homogén szerveződésű csoport jött létre felkínált feladat lehetőségek kapcsán, vagy tartalmi differenciálás, ahol a tanulók önállóan végezték a differenciált feladatokat, részben egyénre szabott munkával. Olyan tanulásszervezési módokat is alkalmaztunk, ahol a tagok között

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

együttműködés, kooperáció van. A néhány fős csoportok homogén és heterogén szervezésűek is voltak. A csoporttagok azonos feladatot végeztek. Az eltérő képességű gyermekek munkája között tartalmi differenciálással történt.

Differenciáltunk a tanítás-tanulás során, tanulásban akadályozott tanuló esetén is közvetlen, vagy közvetett módon. Történt differenciálás a segítségadásban, hiszen a tanulásban akadályozott gyermekeknél fontos a feladat ismertetésének megfelelő módja, az érthetőség, az egyszerű, célra törő megfogalmazás, ha kell, kulcsszavak kiemelésével, figyelem irányítással, akár többszöri ismétléssel. Segítséget adhat a részekre bontott feladat folyamatos ellenőrzése, analógiák felhasználása, példa bemutatása. A példák életszerűek, érthetőek, s valóban a feladathoz kapcsolóak voltak, a feladat megértését szolgálták. Éppen annyi segítséget adtunk, amennyi szükséges volt ahhoz, hogy a gyermekek a gondolkodási folyamatban tovább léphessenek.

Differenciálás történt a feladatok szintjén, mennyiségi téren, technikai kivitelezés terén, s a visszajelzés módját tekintve is. Mennyiségileg kevesebb feladatot szántunk annak a tanulónak, aki társainál lassabb tempóban haladt, így elértük azt az optimális esetet, hogy egy adott feladatcsoport elvégzésére, az előzőek szerint differenciálva, ugyanannyi időt adhattunk különböző csoportoknak. A visszajelzés folyamatos volt, a feladat magában hordozta az önellenőrzés lehetőségét, akár a részfeladatoknál, akár a teljes feladat végén, a vizuális segédleteknek köszönhetően. Ezáltal lehetőség nyílt arra, hogy a tanulók folyamatosan képet kapjanak munkájuk eredményességéről. A vizuális megsegítésben az interaktív táblán megjelenített mozzanatok, vagy emlékeztető képi vázlatok, s az előre elkészített munkadarab folyamatos jelenléte segített a feladat minél pontosabb és önállóbb végrehajtásában.

A tevékenységben történő differenciálással az értelmileg sérült gyermek számára hosszabb ideig biztosíthatunk eszközhasználatot, hiszen a cselekvések tényleges végrehajtására nagyobb mértékben van szükségük, mint átlagos fejlődésű társaiknak. A cselekvés, tevékenység az, ami a differenciálás lehetőségét rejti abban, hogy irányított, kötött, vagy épp szabadon választott. A választás lehetősége adhatja majd azt a tudást, hogy a gyermekek megtanulnak képességeiknek megfelelően választani, pozitív változásként reális önismerettel, önértékeléssel rendelkeznek majd, erősödik feladattudatuk, motiváltságuk fokozódik. Kellő tapasztalatot szereznek önmagukról, korlátaikról, ezért képessé válnak arra, hogy a számukra megfelelő, optimális erősségű, jellegű feladatot válasszák meg. Mivel a

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

sikerélmény, az új célok, s a magasabb teljesítmény elérése volt a cél, nem választottak a könnyebb végrehajthatóság érdekében egyszerűbb feladatot, hanem keresték a még számukra elérhető célt, kihívást.

Az értelmileg sérült, tanulásban akadályozott gyermekek kedvelik az olyan munkaformákat, tanulásszervezési módokat, amelyekben társaikkal kooperálhatnak. Több szempontból is pozitív tapasztalatot nyújt a kooperatív tanítás-tanulási munkaformák alkalmazása, egyrészt kivédhető vele az elszigetelődés, hiszen társával kommunikálni és együttműködni kényszerül a gyermek, másrészt olyan segítséget kaphat hasonló gondolkodású, életkorú társától, amelyet egy felnőtt adott esetben maximális felkészültség, magas szintű szakmai tudás ellenére sem képes megadni azon az érthető nyelven, szinten, mint ahogy azt egy másik gyermek teheti. A szociális keretek szintjén történő differenciálás célja az volt, hogy a társsal végzett munka során a társ mintát is nyújtson, ösztönzőleg hatva a másik félre, vagy a csoport többi tagjára.

Tájékozódunk arról, hogy a tanulók az ismeret elsajátítás során mely csatornákat használják legeredményesebben. Ez személyenként változó volt, ezért a megfelelő tanulási stílus megválasztását döntő fontosságúnak tartottuk. Voltak gyermekek, akik a vizuális, mások az auditív, vagy a motoros tapasztalatszerzést részesítették előnyben, esetleg ezek kombinációját. Ugyanakkor figyeltünk arra, hogy a több bemeneti csatorna használata ne legyen túlzó mértékű legyen, épp nem a várt eredményt hozva. A több oldalról alátámasztott, megközelített ismeretátadás, a különböző ingerek egyidejű alkalmazása a tanulásban akadályozott gyermekeknél, a szenzoros integráció esetleges zavara miatt megnehezítheti a tanulást. Ezt sikerült elkerülnünk munkánk során.

Fontos, hogy reálisan, a tanuló saját képességeinek megfelelően tűzzük ki az elérendő célt, ami az eltérő tempó, képességek, valamint az előzetes ismeretanyag tükrében személyre szabott legyen. Törekedtünk arra, hogy használható tudást birtokolhasson a tanuló, ami szilárd, biztos tudás, s amire építhetünk a későbbiekben. Egyéniesített foglalkoztatás nélkül ez kevésbé valósulhat meg a tanulásban akadályozott gyermekek körében, a nagy egyéni eltérések miatt. Akik eltérő tudásszinttel rendelkeznek, eltérő célok eléréséért küzdenek, eltérő feladatokat oldanak meg eltérő szinten, de ugyanabban az osztályban, eltérő jellegű értékelést kell, hogy kapjanak. Mivel a tanulókat önmagukhoz képest kell értékelni, elengedhetetlen volt a személyre szabott értékelés használata, melyben nem a nagy átlaghoz, nem egy standardhoz viszonyítva

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

adtuk meg a fejlődés mértékét, hanem valóban egy – egy gyermek teljesítményének adott időszakban történt változását jeleztük. Az önértékelés, a csoporttagok értékelése, s a pedagógus értékelése egyforma szerepet kapott a feladatvégzés, alkotás során.

A tevékenységek szervezése során alkalmaztunk csoportmunkát, figyelve arra, hogy a tanulók egyenletesen vegyék ki részüket a munkából, nehogy esetleg egyes tanulók kivonják magukat a feladatvégzésből, rosszabb esetben hátráltassák a többiek munkáját. Történt homogén csoportszervezés, ahol a csoporttagok képesség és érdeklődés szempontjából közel azonos szinten álltak az adott feladat végrehajtásának tekintetében, de heterogén csoportalakítást is alkalmaztunk, ahol a csoporttagok érdeklődés és képesség tekintetében erőteljesebb eltérést mutattak az adott feladatot tekintve. Ekkor a csoportszerepeket meghatároztuk, így mindenki erejének és képességeinek megfelelően vehetett részt a munkában. A jól szervezett csoportmunka jelentős személyiségformáló, értékrend alakító hatással van a csoporttagokra. Megjelenik az együtt gondolkodás lehetősége, az alkalmazkodás, összefogás, érvelés – meggyőzés, a másik tiszteletben tartása, az eltérő gondolkodás elfogadása, az összetartozás élményének személyes megtapasztalása.

Jelen volt a páros munka is, homogén, illetve heterogén páralakítással is. Utóbbinál a tanítva tanulást céloztuk meg, hiszen egy jobb és egy gyengébb képességű tanuló közös tanulását jelent meg, ahol a jobb képességű gyermek a tanár szerepében tevékenykedett. Történt részben egyénre szabott munkavégzés, amikor a hasonló szinten levő gyerekek azonos feladatot kaptak.

Az audiovizuális eszközök használatával a mai kor követelményeinek kívántunk megfelelni, célunk az eszközhasználat elsajátításának elősegítése, a vizuális és auditív észlelés megsegítés, az érdeklődés felkeltése, illetve fenntartása volt. Használtuk a megfigyelés, szemléltetés módszerét elemzés felvezetésekor, dokumentált feladataink felidézésével, vagy részmozzanatok megjelenítésével. Mozgóképet és állóképet is jelenítettünk meg, megkíséreltük a szimultán munkavégzést, kivetített videoanyag megjelenítésével, bemutatás, mint módszer követésével. A tanári bemutatás természetes eleme volt a foglalkozásoknak, gyakran szolgált egy – egy nehézség, lépésnél történő elakadás áthidaló megoldásaként.

Bemutattatást akkor alkalmaztunk, amikor egy – egy gyermek maga mutatta be a munkafolyamatot, vagy mozzanatot, saját munkadarabján, a többiek oktatása céljából. Állandóan jelen voltak a már korábban részletezett differenciálási formák, valamint az

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

ellenőrzés, s az értékelés. Utóbbiak formája építő jellegű, pozitívumok kiemelésére szolgáló, szóbeli elemzések, érzelmi megnyilvánulások voltak.

Fontosabb megvalósult célok:

- kézműves foglalkozásokon keresztül a manuális készség fejlesztése, különféle alkotói technikák megismerése, népi értékek őrzése, anyagok sokszínű felhasználhatósága
- integráció elősegítése
- inklúzió előkészítése
- társadalmi elfogadás elősegítése
- érzékenyítés, problémakezelés, belső értékek felismerése
- közösségi élmények erősítése
- a társadalomba történő beilleszkedés elősegítése, értékrend kialakítása, értékek beazonosítása,
- kreativitás fejlődése
- érzelmi intelligencia fejlődése
- alkotókedv felkeltése, önkifejezés szabadsága
- kulturális tudásfejlesztés
- a megismerés öröme
- elfogadás

A megsegítő, támogató környezet az iskolán belül jelen volt, az igazgató, a helyi irányítás, a helyi közösségek teljesen partnerek voltak tevékenységeink megvalósításában, segítettek munkánkat. A neveléshez- oktatáshoz- fejlesztéshez szükséges motivációs bázist -egyéni, közösségi- megteremtettük, aktivizáltuk. A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez, differenciált nevelés-oktatásához alkalmas individuális módszereket, technikákat megtaláltuk, alkalmaztuk. Az értelmi fogyatékossgal élő tanulók részvételével foglalkozásokat terveztünk, irányítottunk. Tanulói diagnózisokat, szakértői véleményeket pedagógiai szempontból értelmeztük, annak ismeretében végeztük manuális tevékenységeinket. Egy adott tanítási- nevelési probléma megoldására alternatívákat adtunk, és az alkotómunkát eredményesen és hatékonyan vezéreltük. Tudtunk szükség esetén a háttérben maradni, a tanulói aktivitást serkentve. Együttműködtünk más szakemberekkel. Közvetíteni tudtuk a különböző

„EGYÜTT EGY JOBB ÉLETÉRT” EGYESÜLET

tanulási képességű gyermekek tehetségének az azonosítását, kibontakoztatását individuumban kiindulási folyamattal. A tanári és a gyermeki beállítódások alakultak, az integrációs törekvések megvalósultak.

A tehetséggondozó program feldolgozott technikáinak megfelelően, a csoport által közösen kiválasztott produktumok kerültek bemutatásra a záró rendezvényen. A program ünnepélyes zárása a célcsoport, az iskola más diákjai, érdeklődő pedagógusai társaságában zajlott, közös és önálló kreatív produktumok bemutatása keretében. Megtörtén a résztvevők tájékoztatása, a pályázat sikereinek bemutatása, a csoport tagjainak jutalmazása, munkáik értékelése. Több önkéntest vontunk be a programjainkba, akik aktívan közreműködői voltak aktuális tevékenységünknek. Ők is segíteni tudtak a gyermekeknek, hiszen célként tűztük ki a pedagógusokkal való folyamatos kapcsolattartás, információcsere fejlesztését. Legfontosabb pedagógiai elvünk volt a sajátos nevelési igény típusának megfelelő foglalkozások biztosítása, az integráció elősegítése, a kezűgyesség, manuális készség fejlesztése, az oldott légkör biztosítása. A gyermeki érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, fenntartása, a gyermekek együttműködési készségének fejlesztése a megismerés örömeinek megélését, a logikus és a kreatív gondolkodás együttes fejlesztését, és a különböző információk közötti kapcsolatok kialakítását szolgálta. Az egyén és a közösség érdekeinek közelítése, fontosságának kiegyenlítése valósult meg.